

Asia: VN/16752/2022

Hallituksen esitysluonnos hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (yliopistosairaalalisä ja siirtymätasauksen muutokset)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä Lausunto VM077:00/2022 12.10.2022

Valtiovarainministeriö kirjaamo.vm@gov.fi

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta. Hyvinvointialueiden yleiskatteelliseen rahoitusmalliin on tarkoitus lisätä vuodesta 2024 lähtien uusi määräytymistekijä, yliopistosairaalalisä. Lisän perusteella otettaisiin huomioon yliopistollisista sairaaloista aiheutuvia muita sairaaloita korkeampia kustannuksia.

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän lausunto Hallituksen esityksestä hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (yliopistosairaalalisä)

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä kiittää mahdollisuudesta lausua Hallituksen esityksestä hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (yliopistosairaalalisä).

Hallituksen esityksessä esitetään muutettavaksi hyvinvointialueen rahoituksesta annettua lakia ottamalla mukaan uutena rahoituksen määräytymistekijänä yliopistosairaalalisä (YO-sairaalalisä). Yliopistosairaalalisä vähennettäisiin asukasperustaisesta rahoitusosuudesta ja kohdennettaisiin yliopistollista sairaalaa ylläpitäville hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille vuodesta 2024 lukien. Teknisesti yliopistosairaalalisä toteutettaisiin vähentämällä asukasperusteista rahoitusta 13,424:stä 11,704 %:iin vuodesta 2024 lähtien ja ottamalla 1,413% yliopistosairaalalisä uudeksi rahoituksen

määräytymistekijäksi. Yliopistosairaalisällä kohdennettaisiin olemassa olevan kokonaisrahoituksen sisältä nettomääräisesti 116 M€ yliopistosairaalaan ylläpitäville hyvinvointialueille. Rahoitus vähennettäisiin muilta hyvinvointialueilta. Rahoituksen kohdentumisen perusteeksi hallituksen esityksessä on valittu hyvinvointialueiden asukasmäärä, joilla on yliopistosairaala. Vaihtoehtoisina kohdennusmalleina yliopistosairaalan sisältävien hyvinvointialueiden välillä hallituksen esityksessä esitellään yhteistyöalueen (YTA) väestön mukaan jaettua mallia tai 50% hyvinvointialueen väestömäärän ja 50% YTA-alueen väestömäärän perusteella laskettua mallia. Kohdennusmallilla ei ole vaikutusta muiden hyvinvointialueiden rahoitukseen.

Uudistus vähentäisi jokaisen hyvinvointialueen rahoitusta 55 e/asukas. Rahoituksen kohdennuksessayliopistosairaalan sisältävien hyvinvointialueiden rahoitus kasvaisi nettomääräisesti 3,4 M€ (Itä-Uusimaa) – 22,7 M€ (Helsinki) riippuen yliopistosairaalaan ylläpitävän rahoittajan koosta. Muilta hyvinvointialueilta rahoitus vähenisi asukaslukujen suhteessa haarukassa 3,7 M€ (Keski-Pohjanmaa) – 14,2 M€ (Keski-Suomi). Kainuun hyvinvointialueen kohdalla rahoitus vähenisi noin 3,9 M€ vuodesta 2024 lähtien, joka merkitsee noin 1% sopeuttamistarvetta aiemman noin 6% sopeuttamistarpeen lisäksi.

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä toteaa, että rahoituksen riittävyys hyvinvointialueille tulee turvata, jotta lakisääteiset palvelut voidaan turvata kaikilla alueilla Suomessa. Hyvinvointialueilla, joilla on yliopistosairaala tulee olla riittävä rahoitus, jotta laeissa määritellyt tehtävät yliopistosairaaloille voidaan turvata. Yliopistosairaala-alueiden

tehtäviin kuuluu vaativien erikoissairaanhoidon potilaiden hoito, Yhteistyöalueiden (YTA) koordinointi sekä tutkimukseen ja koulutukseen liittyvät tehtävät. Yliopistosairaaloiden perusrahoitus sisältyy hyvinvointialueen rahoitukseen. Yliopistosairaalisä on perusteltua lisätä kattamaan erityisvelvoitteita, mutta sen ei tulisi vähentää muiden hyvinvointialueiden rahoitusta. Yliopistosairaala-alueilla on keskussairaala-alueita vaativammat tehtävät, jotka aiheuttavat myös n. 8,9% korkeammat kustannukset. Tämän hetkisinä kriteereillä oleva rahoitus hyvinvointialueille ei tule riittämään yliopistosairaalan erityistehtävien hoitamiseen. Hyvinvointialueiden rahoitus on osalla alueita selvästi riittämätön ja vaatii mittavia talouden tasapainottamistoimenpiteitä. Hallituksen esityksen mukaan hyvinvointialueiden rahoituksen sisältä katettava yliopistosairaalisä vähentäisi ennestään hyvinvointialueiden rahoitusta.

Esitämme, että rahoitus tulisi lisätä muilla kriteereillä esimerkiksi lisäämällä tutkimukseen ja koulutukseen lisättävää rahoitusta merkittävästi. Tutkimukseen ja koulutukseen lisättävä rahoitus lisäisi yliopistosairaalan mahdollisuuksia toteuttaa tehtäviään laadukkaasti.

Hallituksen esityksessä ei ole yliopistosairaaloiden tehtävien rahoitusmalleja, joilla toiminta voidaan turvata. Hallituksen esitys, jolla yliopistosairaalisä rahoitettaisiin muiden hyvinvointialueiden rahoituksesta ei lähtökohtaisesti ole mahdollista, koska useilla aluilla on jo alimitoitettu rahoitus alueen tarpeisiin nähden vaan johtaa useimpien alueiden pysyvään rahoitusvajeseen.

Hyvinvointialueiden rahoitus tulee kokonaisuudessaan turvata ja tarvittaessa rahoitusta tulee lisätä. Yliopistosairaalisän kriteerit tulisi määritellä siten, että se ei vähennä muuta rahoitusta ja voidaan toteuttaa valtion erillisrahoituksella.

Hyvinvointialueiden rahoitukseen sisältyvät nykyisten kuntien ja sairaanhoitopiirien kustannukset nykyisellä tasolla indeksillä korjattuna. Hallituksen esityksessä yliopistosairaalisä on ehdotettu otettavaksi käyttöön 2024 lähtien. Käyttöönotto olisi hyvin etupainotteinen verrattuna tarvepohjaisen rahoituksen siirtymäaikaan. Jos yliopistosairaalisää ei rahoiteta lisärahoituksella vaan hyvinvointialueiden rahoituksesta, se tulisi ottaa käyttöön myöhemmin huomioiden hyvinvointialueiden rahoituksen siirtymäkausi. Rahoitusmallissa tulisi ottaa vahvemmin huomioon palkkojen nousun vaikutukset, palkkaharmonisointi ja kasvava palvelutarve COVID-19 koronaviruspandemian jälkeen.

Kaikkia hyvinvointialueiden rahoitukseen vaikuttavia muutostekijöitä ei ole tarpeeksi huomioitu rahoituksen kriteereissä. Painotekijöissä tulisi vahvemmin ottaa huomioon kuntien vuoden 2022 realistinen talousarvioiden taso suhteessa toteutuneisiin kustannuksiin mm. huomattava kustannustason nousu, valtakunnalliset palkkaratkaisut, palkkaharmonisointi, COVID -19 koronaviruspandemian korvausten vaikutus, COVID-19 koronaviruspandemia aiheuttama hoitovelka, henkilöstön saatavuuden ongelmat ja täyttämättömät virat ja toimet, palvelumaksujen yhdenmukaistaminen, hoitajamitoituksen aiheuttama ostopalveluiden hintojen korotukset, lisääntyneet lakisääteiset tehtävät mm. hoito- ja palvelutakuun kiristyminen. Hyvinvointialueilla, joissa on yliopistosairaala tämän hetkiset kustannukset sisältyvät ko. alueen rahoitukseen. Hyvinvointialueilla, joissa on keskussairaala on velvollisuus tutkimukseen ja koulutukseen mm. lääkäri- ja hammaslääkärikoulutus. Nykyiset koulutuskorvaukset muodostavat pienen osan siihen

vaadittavista kuluista mm. työpanoksesta. Tämän vuoksi olisi nostettava tutkimus- ja koulutuskorvauksia, niin että voidaan korjata myös yliopistosairaalan rahoitusta. Yliopistosairaalisän tulisi kohdentua niihin toimintoihin, joissa sillä saadaan suurin vaikuttavuus ja kustannustehokkuus.

Kajaani 12.10.2022

Maire Ahopelto

kuntayhtymän johtaja, sairaanhoitopiirin johtaja

Ahopelto Maire

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä - Maire Ahopelto,
kuntayhtymän johtaja, sairaanhoitopiirin johtaja